

områderne; men for nutidens læser af efterkrigstidens drøftelser træder det samtidig klart frem, at kolonifrigørelsestankens virkelige gennembrud hører det sidste tiår til.

Det store fremskridt, som kan noteres i 1945, var, at De forenede Nationers pagt fastslog kolonimagternes internationale almindelige pligt til at stå til regnskab for administrationen af „territorier, hvis befolkninger endnu ikke har opnået et fuldt mål af selvstyre“.

FN-pagten behandler spørgsmålet om det internationale tilsyn med ikke-selvstyrende områder i tre kapitler, nemlig to kapitler (XII og XIII), der vedrører formynderskabssystemet, og — som noget ganske nyt — et kapitel (XI), der pålægger kolonimagterne visse almindelige pligter med hensyn til alle koloniområder. I dette sidste kapitel formuleres således for første gang et for alle ikke-selvstyrende områder gældende sæt af principper, som skal være bestemmende for de administrerende magters politik.

Den afgørende artikel 73, der er blevet kaldt den internationale grundlov for kolonialadministration, fortjener at læses i sin helhed:

„Artikel 73.

Medlemmer af De forenede Nationer, som har eller påtager sig ansvaret for administrationen af områder, hvis folk endnu ikke i fuldt mål har opnået selvstyre, anerkender den grundsætning, at disse områders indbygges interesser er af altovervejende betydning. De påtager sig som et helligt hverv forpligtelsen til inden for det ved nærværende pagt oprettede mellemfolkelige freds- og sikkerhedssystem, at fremme til det yderste disse områders indbygges velfærd og med dette formål for øje:

a. at sikre, med behørig hensyntagen til de pågældende folks kultur, deres politiske, økonomiske, sociale og undervisningsmæssige fremgang, retfærdig behandling af dem og beskyttelse af dem mod misbrug;

b. at fremme selvstyre, at tage behørigt hensyn til folkenes politiske ønsker og støtte dem i den fremadskridende udvikling af deres frie politiske institutioner

overensstemmende med hvert områdes og dets befolkningers særlige forhold samt disses forskellige udviklingsgrad;

c. at fremme mellemfolkelig fred og sikkerhed;

d. at fremme opbyggende og udviklende foranstaltninger, at opmuntre til forskning, samt at samarbejde med hverandre og, når og hvor det er hensigtsmæssigt, med særlige mellemfolkelige organer med henblik på den praktiske gennemførelse af de i denne artikel nævnte sociale, økonomiske og videnskabelige formål; og

e. at fremsende regelmæssigt til generalsekretæren til underretning, med sådanne begrænsninger, som sikkerhed og forfatningsmæssige hensyn måtte kræve, statistiske og andre oplysninger af teknisk natur vedrørende økonomiske, sociale og undervisningsmæssige forhold i de områder, for hvilke de hver især er ansvarlige, bortset fra de områder, med hensyn til hvilke kapitlerne XII og XIII kommer til anvendelse.“

Forpligtelserne i henhold til kapitel XI er imidlertid ufuldstændige i den forstand, at der ikke i selve pagten tilvejebragtes noget specielt organ til overvågelse af forpligtelsernes overholdelse. Herved adskiller dette regelsæt sig fra det ved kapitel XII og XIII oprettede formynderskabssystem, der i praksis alene kom til at virke som afløser for Folkeforbundets mandat-system, omend formynderskabssystemet ikke efter bestemmelsernes ordlyd var begrænset til de tidligere mandatområder, men tværtimod kunne anvendes på andre områder, som ønskedes undergivet dette system.

De væsentlige bestemmelser til forståelse af formynderskabsordningen indeholdes i pagtens artikel 75 og 76:

„Artikel 75.

De forenede Nationers organisation opretter under sin myndighed et mellemfolkeligt formynderskabssystem med det formål at administrere og føre tilsyn med sådanne områder, som måtte blive underlagt det ved senere for hvert tilfælde afsluttede overenskomster. I det